МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)
13 березня 2024 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ
2024

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Технічний редактор: Кондратюк М.В., к.мед.,н. доцент

Редакційна колегія:
БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;
ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;
ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;
КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;
ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;
ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 13 березня 2024 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К.: МВЦ «Медінформ», 2024. – 228 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «**Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 13 березня 2024 р.)** висвітлено широкий спектр актуальних питань у галузі гігієни та екології, що включають: стратегії розвитку науково-дослідницької діяльності; профілактику та лікування хронічних захворювань; вплив довкілля на здоров'я людини; епідеміологію та інфекційні захворювання; психологічні та соціальні аспекти здоров'я; охорону здоров'я в умовах воєнного стану, що підкреслює мультидисциплінарний підхід до розробки стратегій зміцнення здоров’я населення та покращення стану навколишнього середовища в розрізі розвитку єдиного здоров’я й програми лабораторного лідерства.

УДК _613+574]:061.3

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов’язкове
Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити авторські тексти без змін

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙУНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОЦЕСІВ РОСТУ І РОЗВИТКУ ТА ГАРМОНІЙНІСТЬ СТАТУРИ ШКОЛЯРІВ І ШКОЛЯРОК М. ЛЬВОВА *Кіцула Л.М., Козак Л.П.* 115

ПРОМИСЛОВІ ТРАНС-ІЗОМЕРИ ЖИРНИХ КИСЛОТ: ВПЛИВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ *Коваль А.В., Адамчук Т.В., Євтушенко Т.В., Алейнов П.В., Гребень М.В.*.....117

ПРОФІЛАКТИКА ЕТАНОЛ-ІНДУКОВАНИХ ПОРУШЕНЬ ПРИ ХРОНІЧНІЙ АЛКОГОЛЬНІЙ ІНТОКСИКАЦІЇ *Козак Л.П., Коник У.В.* ..118

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ХІМІЧНИХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН, ПРИЗНАЧЕНИХ ДО ЗАСТОСУВАННЯ НА ВИНОГРАДНИКАХ *Кондратюк М.В., Ставніченко П.В., Пельо І.М.* 119

РІВЕНЬ ОНКОМАРКЕРІВ У НАСЕЛЕННЯ РІВНЕНЩИНИ В ЗОНАХ ЕКОЛОГІЧНОГО НЕБЛАГОПОЛУЧЧЯ *Коробко Л.Р., Габор Г.Г., Бондарчук А.О.* 121

ГІГІЄНІЧНЕ НОРМУВАННЯ У ҐРУНТІ АМІКАРБАЗОНУ, БІЦИКЛОПІРОНУ ТА ПІДІФЛУМЕТОФЕНУ *Коршун М.М., Мартіянова Ю.В., Горбачевський Р.В.* 122

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ РІДИННОЇ ХРОМАТО-МАС-СПЕКТРОМЕТРІЇ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ НЕДЕРИВАТИЗОВАНОГО ГЛІФОСАТУ В НАСІННІ СОНЯШНИКУ *Коршун О.М., Ващенко Н.М., Мілохов Д.С., Омельчук С.Т.* 123

ПРО ЕПІДЕМІЧНУ СИТУАЦІЮ З ВІЛ/СНІДУ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ *Крицька Г.А., Кравченко О.П., Заєць С.В., Копач О.Є., Федорів О.Є., Лотоцька О.В., Сопель О.М., Пашко К.О. Мельник Н.А., Смачило О.М., Флекей Н.В., Данчишин М.В., Юрчишин О.М.*.....125

ГІГІЄНІЧНІ ПИТАННЯ ВПЛИВУ ХІМІЧНИХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ *Крупка Н.О.* 126

ОБҐРУНТУВАННЯ ГІГІЄНІЧНИХ НОРМАТИВІВ БІСПІРИБАК-НАТРІЮ В ПОВІТРІ РОБОЧОЇ ЗОНИ ТА АТМОСФЕРНОМУ ПОВІТРІ *Кучеренко О.С., Швагер О.В.* 128

ВПЛИВ БОЙОВИХ ДІЙ НА СТАН ҐРУНТІВ *Лабойко В.В.*.....129

БІОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ ВІД ШКІДНИКІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ *Левішко А.С.* 130

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ФУНКЦІЇ ЛІКАРІВ-ОНКОЛОГІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ *Літовченко О.Л., Смагло Д.Д., Ємельянов І.С., Шепель К.О.* 131

Установлено, що у адаптованих до ІГТ тварин алкогольна інтоксикація супроводжується достовірним збільшенням активності супероксиддисмутази у крові в порівнянні з інтактними тваринами та щурами з хронічним впливом етанолу. Спостерігали такі ж зміни активності глутатіонпероксидази, яка перевищувала у два рази аналогічний показник у алкоголізованих тварин. За цих умов зафіксовано тенденцію до наростання індекса антиоксидантної активності та активності каталази відносно щурів, що споживали етанол як єдине джерело пиття упродовж 30 днів. Виявлено вірогідне збільшення вмісту метаболітів гліколізу, а саме концентрації лактату та пірувату у крові та тканинах печінки алкоголізованих тварин. Різке зростання лактату у крові у 2 рази відносно контролю, яке проходить при високому вмісті піровиноградної кислоти (у 2,3 раза відносно контрольних значень) вказує на пригнічення окисних процесів у циклі Кребса та активацію гліколітичних реакцій. Унаслідок цього проходить накопичення метаболітів анаеробного обміну і відновлених пірідин-нуклеотидних коферментів, які суттєво зменшують кислотно-лужну рівновагу до метаболічного ацидозу та пригнічення функціональної активності окисно-відновних реакцій мітохондрій. Порушення енергетичних процесів у тканині печінки відображається у змінах вмісту окисно-відновних метаболітів, а саме концентрація лактату зросла на 64% відносно контрольних величин, а пірувату – на 65,9%. Ці зміни, що свідчать про пригнічення аеробних енергетичних процесів, супроводжуються, як відзначалося нами раніше, дисбалансом протікання початкових та кінцевих стадій ліпопероксидації. Застосування ІГТ у тварин після 30-тиденного споживання етанолу призводить до зниження вмісту лактату, як у крові – на 21%, так і у гомогенатах печінки – на 22,7%, відносно алкоголізованих тварин.

Таким чином, на основі проведених досліджень можна зробити висновок, що тривала 30-ти денна алкогольна інтоксикація розвивається на фоні стійкого порушення балансу про- та антиокиснювальних процесів, а також пригнічення аеробних і активація анаеробних реакцій енергозабезпечення. Застосування ІГТ у певній мірі компенсує недостатність антиоксидантних систем і залучає у метаболічні перетворення недоокислені продукти вуглеводної та ліпідної природи.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ХІМІЧНИХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН, ПРИЗНАЧЕНИХ ДО ЗАСТОСУВАННЯ НА ВИНОГРАДНИКАХ

Кондратюк М.В., Ставніченко П.В., Пельо І.М.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Виробництво винограду має важливе економічне значення для України. Ця сільськогосподарська продукція має універсальне продовольче використання і стабільний попит: виробництво столового винограду, соку, родзинок та сировини для виробництва вина. За даними Державної служби

статистики України, протягом 2010-2022 рр загальна площа насаджень під виноградники зменшилася на 123,8% (з 67,6 по 30,2 тисяч га, відповідно), виробництво винограду впало на 58,2% (з 407,9 по 257,9 тисяч тон, відповідно), проте врожайність зросла на 32,3% (з 60,3 по 89,0 ц/га, відповідно). За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO UN) в 2022 маркетинговому році у світі було зібрано 87,6 млн тон винограду, в Україні, у свою чергу, було зібрано 0,258 млн тон, що дозволило Україні посісти 35 місце у рейтингу світових виробників даної культури.

Відомо, що підвищення врожайності можливе за сприятливих агрокліматичних умов, низького рівня поширеності захворювання спричинених шкодочинними агентами та шкідників, останні умови забезпечуються хімічними засобами захисту рослин (ХЗЗР).

Мета роботи. Проведення аналізу сучасного стану хімічних засобів захисту рослин, призначених до застосування на виноградниках.

Матеріали та методи дослідження: бібліографічний, аналітичний.

Результати. Необхідним компонентом захисту виноградників від шкодочинних агентів є застосування ряду схем ХЗЗР в яких є як монопрепарати, так і комбіновані, що мають застосовуватися у певні періоди вегетації та плодоношення даної культури. Хімічний захист виноградників починається ще весною у період активного росту (після появи перших листків); за умов дощової весни (часті тумани, роси, сильні опади) ХЗЗР можуть застосовуватися 2-3 рази перед фазою цвітіння, а за умов посушливої весни – після цвітіння, до формування зав’язі; потім проводять захист плодів та молодих листків.

Відповідно Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні в 2022 році, для захисту виноградників пере- та зареєстровано 176 препаратів (із них 61 комбінований), а саме: гербіцидів – 32 (3), інсектицидів та акарицидів – 43 (13), фунгіцидів – 101 (45). У період з 2010 по 2022 рр. в асортименті комбінованих ХЗЗР кількість дозволених до застосування на виноградниках гербіцидів збільшилась в 1,52 рази, інсектицидів та акарицидів – в 1,16 разів, фунгіцидів – у 1,44 разів.

У середньому темпи приросту асортименту протягом 2010-2022 рр. складали для: гербіцидів – 52,4%, інсектицидів та акарицидів – 16,2%, фунгіцидів – 44,3%. Паралельно було оцінено темп приросту комбінованих препаратів призначених для обробки насаджень винограду: гербіцидів – 200,0%, інсектицидів та акарицидів – 550,0%, фунгіцидів – 95,7%.

Висновки. Вирощування винограду має важливе економічне значення для України. На маркеті засобів захисту рослин з 2010 по 2022 роки спостерігається стале розширення асортименту пестицидів, що призначені до застосування на виноградниках: загальна кількість препаратів, призначених для захисту, збільшилась в 1,36 разів, при цьому гербіцидів – в 1,52 рази, інсектицидів та акарицидів – в 1,16 разів, фунгіцидів – в 1,44 разів.